

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gələcəyinin xaricdə təhsil üzrə Dövlət Programı" təqəddülərini tanıdan "Uzun formulu" layihəsinin budəfəki qonağı Səvçerinin Bazel Universitetinin tələbəsi Əli-Ərəf Rəcəbli.

Layihə [Təhsil Nazirliyi](#) və [1News.az](#) informasiya agentliyi ilə birgə həyata keçirilir.

Əli-Ərəf Rəcəbli 1992-ci ildə Bakıda anadan olub. Orta təhsilini Texniki Humanitar Liseydə alıb. 2009-2013-cü illərdə Bakı Slavyan Universitetinin beynəlxalq münasibətlər ixtisası üzrə bakalavr təhsilini alıb. 2012-ci ildə tələbə mübadiləsi çərçivəsində Almaniyanın Tübingen Universitetində təhsil alıb. 2013-2014-cü illərdə həqiqi xidmətdə olub. Hazırda Dövlət Programı çərçivəsində təhsilini Səvçerinin Bazel Universitetinin Avropa Qlobal Araşdırmalar magistr proqramı üzrə Avropa ittifaqının miqrasiya hüququ və siyasəti ixtisası üzrə davam etdirir.

Xaricdə təhsil sizə nə verir? Ümidlərinizi doğruldurmu?

- Müasir dünyada nəzəri praktik bilik sahəsində rəqabətə dözümlü olmaq üçün qabaqcıl təhsil sistemində nə hərflənmiş. Məncə, bu bir aksiomadır. Səvçerdə aldığımız təhsil mənim məqsədlərimə tam cavab verir. Burada qabaqcıl, innovativ təhsil metodları nə təbii qayda ilə aldığımız biliklə eyni zamanda təhsil prosesinin tələbə-müəllim dialoqu prinsipi əsasında təşkilatın daha çox məmnun edir. Beləliklə, ümidlərim tam olaraq özünü doğruldub. Məni ixtisasa yönəlmiş prosesində özümə olan müsbət dəyişikliyi görürəm.

Niyə məhz bu ixtisası seçdiniz?

- Bilirsinizmi, dünya təhsil sistemində ümumi və xüsusi səciyyəli dərəcəli ixtisaslar var. Düşünürəm ki, müəyyən ixtisaslar var ki, onları yüksək səviyyəsinə öz ölkəndə də nail olarsınız. Mənim seçdiyim magistr ixtisası nə isə ancaq Avropada möhkəmlənmişdir. Yəni, Azərbaycanla əldə etdiyim bakalavr təhsili beynəlxalq münasibətlər, beynəlxalq hüquq və Avropa siyasəti sahəsində əsaslı nəzəri biliklə əldə etməyə imkan verib. Lakin bu biliklərin dərinləşməsinə ehtiyac və praktik həyata tətbiqinin zərurətini dərk edərkən qərarlaşdırırdım ki, təhsilimi Avropada, onun qabaqcıl ölkəsi olan Səvçerdə davam etdirim. Seçdiyim "Avropa ittifaqının miqrasiya hüququ və siyasəti" ixtisası məni dünya, xüsusilə Avropa, o cümlədən Azərbaycan üçün aktual olan miqrasiya problemi üzrə nəzəri və praktik biliklərimi həmişə artırır, həmişə sistemləşdirir.

- Fərqli ölkə və təhsil mühitini gördükdən sonra vətənxuduğunuz ali məktəbdə nəyin dəyişməsinə arzulayırdınız?

- Azərbaycan təhsil sistemi 2005-ci ildən Avropa təhsil sisteminə inteqrasiya olunur. Proses davam edir. Çox fərqli görülməli. Nəzərimə ki, bu istiqamətdə müəyyən fərqlər, layihələr, standartların tətbiqi davam edəcəkdir. Dünyada belə bir fikirlər formalaşmışdır ki, çox qlobal inteqrasiya olunmuş sahələr iqtisadiyyat və internetdir. Məni bu səraya təhsilimdə aid etmək istəyirdim. Verilən suala gəlincə isə deyirəm ki, həmişə oxuduğum ali məktəbdə, həmişə Azərbaycanın bütün ali məktəblərində üç yənəməni dəyişməsinə istəyirdim. Birincisi, təhsil prosesində bürokratik və inzibati mənəviyyətin minimuma endirilməsi, ikincisi, sərbəst auditoriya təhsil saatları nə azaldılmasın. Professorların daimi məsləhəti və tələqlər mexanizmləri hesabına tələbənin sərbəst hazırlıq saatları nə artırılmasın? həmişə onun məsuliyyətini artırır, həmişə dərindən maksimum səmərəli istifadəsinə imkan verən tələbəni çətin ki, 1 ayda fənni mənimləyib bilsin. İkinci həmişə min semestrə 2 həftəyə qədər təkrar verməyə icazə verilir. Yay məktəblərində isə öz arzusu ilə tələbəni 2 və ya 3 kreditli illik təhsil haqqı çərçivəsində və ya kurs götürməyə icazə verilir. Bu kreditlər semestr modulları nə kreditlərini və ya olmur. Şəhətlər çərçivəsində bu yanaşmaların Azərbaycanla tətbiq edilməsi nəinki tələbələrin təhsili müsbət dəyişdirməliyini, həmçinin təhsilin keyfiyyətinin daha da artırılmasını təmin etmiş olar.

- Təhsil aldığınız ölkədə Azərbaycanla bəzi nələri tanıyırsınız?

Səvçerdə həmişə yerli, həmişə ki, xarici ölkələrdə burada olan insanlarda Azərbaycanla maraqlı çox böyükdür. Nəzəriyyə materiallarındən istifadə etməklə xalqın nə adət-ənənələri, Azərbaycanın gözlənilən, ölkəmizdəki sərbəst böyüyü müxtəlif dini cərəyanları və etnik xalqların tolerantlıq və sülh şəraitində yaşaması. Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq şəhəri Qarabağın qaynaqları əsasən tarixi, mənəvi və humanitar, geosiyasi və geoiqtisadi fəsadları ilə bəzi məlumat insanları diqqətinə çatdırmaq həmişə Azərbaycanla kimi, həmişə bir vətəndaş olaraq özümə borc bilirəm. Həqiqi xidmətdə olmağam, sərgü ruhuna bələdçim. Keçən ilin aprel, bu ilin fevral döyümlərində həqiqi olmağımın gələcəyimizin və təbəsevgisi bizə örnəkdir. Vətən saolsun. Səvçerdə Azərbaycan xalqının sülhsevər olması nə daim vurulmuşdur.

- Oxudu?unuz ali m?kt?bd? mü?llim-t?l?b? münasib?ti nec?dir?

??n?çox?d?y?rl?ndirdiyim t?hsil elementidir. Mü?llim-t?l?b? münasib?ti tam?s?mimi, inan, qar??l?ql? hörm?t, etibar v? dey?rdim, ki, dostlu?a söyk?n?n münasib?tl?rdi?e Qeyd edim, ki, Az?rbaycanda da bu cür mü?lliml?r var. Sad?c? bizim mentalitet mü?llim-t?l?b? münasib?tind? ciddi p?rd?nin olmas? tarixi t?crüb?sind?n h?l? ayr?la bilmir.

- Daha çox hans? ç?tinlikl?riniz olub ?

?sveçr?d? t?hsil dili il? ba?l? t?crüb? dig?r Avropa ölk?l?rind?n f?rql?nir. Magistr pill?sind? t?hsil almaq üçün alman v? ingilis dill?rini ?n yüks?k s?viyy?d? bilm?lis?n. ?xtisas?m Avropa ?ttifaq?n?n f?aliyy?ti il? ba?l? oldu?undan qonaq professorlar?n mühazir?l?rin? qat?lmaq, eyni zamanda geni?elmi?d?biyyatdan istifad?etm?k üçün frans?z, ispa,span v? italyan dill?rini d?bilm?k laz?m idi. ?ks?t?qdirdi? mühazir?v? seminar m????l?l?rind? f?al i?tirak ed? bilm?y?c?ks?n. Birinci üç dill? ba?l? problemim yox idi. Ç?tin d? olsa, universitetin yaratd??? dil kurslar?nda i?tirak ed?d?r?k, eyni zamanda yuxusuz gec? saatlar?n?n hesab?na dig?r dill?ri d? tez bir zamanda öyr?ndim v? art?q bu istiqam?td? el? bir ç?tinliyim yoxdur.

- Oxudu?unuz müdd?td? qar??la d???n?z maraql? hadis? hans? olub?

M?M?lumdur, ki, s?sveçr? A?-nin üzvü deyil v? onlar aras?nda miqrasiya m?s?l?l?rini nizamlamaq m?qs?dil? diplomatik dan???qlar apar?l?r. T?crüb?d? bu dan???qlarda hey?t? miqrasiya m?s?l?l?ri üzr? ixtisasla?an ?sveçr?nin b?bütün universitetl?rini v? elm ocaqlar?n? t?msil ed?n doktorantlar v? magistrantlar da daxil edilir. 2015-ci ilin avqust ay?nda Strasburqda apar?lan dan???qlara h?r t?rfd?n 10 nümay?nd? i?tirak edirdi. ?sveçr? nümay?nd? hey?tin? universitet t?rfind?n t?qdim edilm? m?nim namiz?dliyim d? t?kilatç?lar t?rfind?n b?y?nilmi? v? ilk az?rbaycanl? olaraqla bu t?dbird? i?tirak etmi???m. Debatlar, t?klifl?r, müzakir?l?r çox maraql? idi. M?nim etdiyim t?klifl?rin layih? s?n?dind? yer almas?n? t?hsilin u?uru kimi d?y?rl?ndir? bil?r?m.

- Universitetd? ?cn?bi t?l?b?l?r? münasib?td?n raz?s?n?zm??

B?Baz?l Universitetind? t?hsil alanlar?n i?ks?riyy?ti yerli v?t?nda?lard?r. Xarici t?l?b?l?r ?sas?n A? ölk?l?rini t?t?msil edir. M?n? olan münasib?td?n tam raz?yam. Bütün qar??l?ql? münasib?tl?r dostluq v? d?st?k prinsipl?rin? söyk?r. Söyk?nirç? ?sveçr? ill? çoxmill?tli dövl?tdir. Bu ölk?d? insanlar aras?nda tolerantl?q, s?mimiyy?t, mülay?mlilik t?qdirlayiqdir.

- Xarici ölk?d?n Az?rbaycan t?hsilini nec? görürsünüz?

A?Az?rbaycanda t?hsil sisteminin müsb?t? do?ru d?yi?ikliyi?nin Bak?da t?hsil ald???m zamanı da görmü???m. ?ndiki dövrd? T?hsil Nazirliyinin h?yata keçirdiyi t?hsil islahatlar?n?n tezlikl? n?tic? ver?c?yin? inan?ram. ?nan?ram ki, tezlikl? bütün ümumi orta t?hsil? malik olan v? t?hsilini ali m?kt?bl?rd? davam etdirm?k ist?y?n? g?ndl?r? tam azad imkanlar yarad?lacaq. Planl? t?hsilin mahiyy?ti d?yi?c?k. Praqmatik v? fasil?siz t?hsil konsepsiyas? Az?rbaycan t?hsil sis?stemind? apar?c? olmal?d?r. T?hsil dövl?timiz t?rfind?n d?y?rl?ndirilirs?st?rdim, ki, c?miyy?timiz d? bu sah?ni prioritet kimi q?bul etsin. H?m d?st?yi, h?m d? m?hsuldar t?nqidi il? bu sah?y? f?al müdaxil? etsin.

- Asud? vaxt?n?zda n? il? m???ul olursunuz?

XaricXaricd? t?hsil alanları üçün asud? vaxt tapmaq ?n ç?tin m?s?l?dir. Bütün auditoriyadan k?nar vaxt kitabxanada keçirir?m. Universitetin kitabxanas? gec? yar?s?na kimi i?l?yir. Valideynl?rim h?ft?l?rl? s?simi e?itmirl?r. Telefonla q?saca mesaj yaz?ram ki, h?r ?ey normald?r. Bir balaca vaxt tapan kimi h?ft?d? 1-2 saat olsa bel? idmanla m???ul oluram. Qeyd edim ki, universitetd? t?l?b?l?rin müxt?lif könüllü aksiyalarda i?tirak etm?si bir ?n?n?dir. Asud? vaxt?m olduqda qaçq?n v? miqrantlarla ba?l? könüllü olaraq Bazeld? keçiril?n humanitar aksiyalarda müt?madi i?tirak edir?m. Bu, h?m d? ixtisas?mla ba?l?d?r. M?s?l?n, bulilin q?? t?tili dövründ? Suriya qaçq?nlar?na hüquqi yard?m aksiyas?nda i?tirak etdim. Bu ölk?d? h?r g?nc?t?l?b? c?miyy?tin müxt?lif sah?l?rind? könüllü çal??ma?? özün? borc bilir. Yay kurslar? aras? dövrd? v? bayramlarda q?sa müdd?t? olsa bel? Avropa ?h?rl?ri il? tan???l?a üstünlük verir?m.

- T?hsilinizi ba?a vurduqdan sonra harada çal??maq ist?rdiniz? G?l?c?k planlar?n?z nec?dir?

Bir müddət miqrasiya sahəsində praktik fəaliyyət göstərildikdən sonra fikrim var ki, doktorluq pilləsində təhsilimi davam etdirim.

- Siz xaricdə təhsil almağa başladığınızdan sonra özünüzdə nələri dəyişmişiniz?

Dünyaya, insanlara baxışım dəyişib. Emosional vəziyyətimə zərər etməyi, öyrənməmə, həvə vəziyyətdə müsbət hallar axtarmaq vərdişini yitirdim. Buradan Azərbaycanla bağlı mənim mahiyyətimini dərk etmə. Genetik bağlı idrakla bağlı ilə tamamlanmış. Fərsətdən istifadə edərkən, bu dəyişikliklərin tərkül tapmasında bir övlad kimi mənim dəstək olmuş valideynlərim və bir vətəndaş olaraq Təhsil Nazirliyini öz dərin təşəkkürümü bildirirəm.

- Ölkəmizdəki dostlarınızla, həmyaşıdlarınızla nə demək istərdiniz?

Özünüzü inanın. Heç kəs sizin qədrinizi inkişafınızda maraqlı ola bilməz. Nə böyük nemət vətəni sevmək və təhsilli olmaqdır. Vətən sevgisi ana südü ilə verilir, təhsil isə özünüzü yitirdiniz. Dünyanın bütün savadlı adamları öz iradələri hesabına buna nail olublar. Rəddəli və çalqı qanı olun, həyatınız daimi təhsilə bağlayın, qalanınız isə zaman özü yoluna qoyacaq. Bütün Azərbaycanlıları salamlar göndərir, min-amanlıq və uurlar arzulayıram.